

א. עשר נטיעות⁽⁸¹⁾,

בערב שנת השמיטה מותר לחרוש "שדה לבן", שהוא שדה תבואה, רק עד חג השבועות, כי החרישה שלאחר מכן משמשת הכנה לזריעה בשנה הבאה, שנת השמיטה. וכיון שמצוה להוסיף מחול על הקודש, יש להמנע מלעשות בקרקע בשנה השישית מלאכה המשמשת הכנה לשנה השביעית.

ואילו את "שדה האילן", שהוא שדה שנטועין בו אילנות, מותר לחרוש עד שלשים יום קודם ראש השנה של השמיטה. כי החרישה בו אינה הכנה לצורך השנה השביעית, אלא משמשת את צרכי האילן בשנה השישית.

הלכה מיוחדת נאמרה לגבי שדה שיש בו עשר "נטיעות", שהם אילנות צעירים, המפוזרים ביחס שווה בתוך שטח של בית

סאה [חמישים על חמישים אמה⁽⁸²⁾], שמותר לחרוש בו לא רק סביב כל אילן ואילן, אלא את כל השדה, עד ראש השנה של שנת השמיטה. והטעם, משום שבפיזור כזה של נטיעות, הנטיעות יונקות מכל שטח השדה.

אבל אם אין הנטיעות מפוזרות באופן זה, מותר לחרוש רק סביב כל אילן ואילן כשיעור יניקתו מהקרקע [לפי החשבון של עשר נטיעות לבית סאה].

וטעם ההיתר המיוחד בנטיעות, משום שאין החרישה באה להשביח, אלא לקיים. שאם לא יחרשו סביבם — יתייבשו⁽⁸³⁾.

ב. ערבה, שזוקפין בצידי המזבח ביום השביעי של חג הסוכות⁽⁸⁴⁾,

ג. וניסוך המים⁽⁸⁵⁾,

ואין צריך לשם כך הלכה למשה מסיני. ובעל הצורות כתב, שהכוונה לערבות שכל אחד ואחד לוקח בהושענא רבה, שזה הלכה למשה מסיני.

85. כתבו התוספות במסכת מועד קטן [ג א], שלפי רבי יוחנן שאומר שניסוך המים — הלכה למשה מסיני, הדרשה שדרשנו לעיל מ"ם יו"ד מ"ם — אסמכתא בעלמא היא. וכתב השפת אמת, שלפי זה, למסקנה לדברי הכל נלמד ענין ניסוך המים כל שבעת ימי החג ממהלכה למשה מסיני. ונחלקו רק לענין הזכרה, כי בימים שיש רמז לניסוך המים בהם — מזכירין את הגשמים. אמנם מרש"י [ד"ה אלא רבי יהושע היא] משמע שאף למסקנה נחלקו לענין ניסוך המים. עיין שם. וע"ע בגבורת ארי.

אמנם בגבורת ארי כתב שמהסוגיא כאן לא

81. לגבי איסור עבודת הקרקע ערב שנת השביעית [שלושים יום קודם ראש השנה, שהוא זמן תוספת שביעית], הדין הוא שאם יש עשר נטיעות מפוזרות בתוך בית סאה, חורשין את כל בית הסאה בשבילן, הואיל ואם אין חורשין סביבן — יפסדו. ועיין בתוספות שהאריכו בענין.

82. במידות המקובלות בימינו: 4.829 מטר לשיטת החזון איש.

83. ועיין ברש"י במסכת סוכה [לד א] שהאריך בזה.

84. כפי שמובא במסכת סוכה [מה א], עיין שם וברש"י שם. אבל אין הכוונה לערבה שבארבעת המינים, שהרי נטילתה מוזכרת בפירוש בתורה,